

Zangpillen.

Het was in de zomer van 1938 dat er twee wat boertige jongens uit Everdingen werkzaam waren bij de voormalige meubelfabriek "De Palumbus". Het waren twee broers. Gijs was 17 en Gertie, die op de fabriek al gauw Gartie werd genoemd, was 16 jaar oud. Gartie had aspiratie's om zanger te worden. Wat hij dan ook op de fabriek tegen Jan en alleman vertelde. Zijn collega's hadden echter al gauw in de gaten dat het stemgeluid van Gartie nou niet bepaald erg zuiver klonk. Er waren zelfs mensen die beweerde dat als je veel naar het "gezing" van Gartie luisterde, je kans liep alle gevoel voor muzikaliteit te verliezen. Als het wat stiller werd, omdat men in verband met sluitingstijd, enkele machine's had stil gezet en het "gezing" van Gartie meerdere medewerkers bereikte, werd er nog al eens geroepen: "Houd je rot kop dicht!" Een enkele keer werden zelfs stukken houtafval in de richting van Gartie gegooid.

Piet, de voorman van de stoffeerderei, kreeg door het gegalm van Gartie ineens een idee om van het "gezing" verlost te worden. Eenmaal in de zoveel tijd kwam er namelijk een schrijfmachinemonteur uit Amsterdam om de schrijfmachines na te kijken en de rollen schoon te maken. Gezien het schoonmaken van die schrijfmachinerollen met een sterk ruikende vloeistof gebeurde en men op het kantoor nou niet bepaald op die stank zat te wachten werd de monteur, voor dit werk naar de stoffeerderei verwezen. Tijdens het schoonmaken werd er dan regelmatig gezongen door de monteur. Het was Piet dan ook opgevallen dat hij een goede stem had die wel paste in zijn plan. En ook de monteur wilde wel meewerken daar het hem een leuke grap leek. Er werd afgesproken dat de monteur, de eerst volgende keer dat hij weer op de fabriek kwam, tegen 12 uur onder de snijtafel zou gaan zitten en "Ik hou van Holland" zou zingen. Piet zou dan op de maat van het lied zijn mond open en dicht doen. Nu zouden we zeggen play-backen, maar daar had men toen nog nooit van gehoord.

Toen de dag daar was werd de snijtafel met zoveel stof bedekt dat het aan de voorzijde aan de grond reikte. Verder werden er wat spullen omheen gezet die moesten voorkomen dat Gartie te dicht bij de zou komen. De monteur werd onder de tafel geïnstalleerd en er werd nog even geoefend of het goed klonk. Toen dat in orde bleek en het bijna 12 uur was, werd er een stoffeerder naar Gartie gestuurd om te vragen of hij even naar Piet wou komen luisteren. Toen de stoffeerder dit aan Gartie vroeg zij deze: "Piet? Mur die kan toch helemaal niet zingen? "Nou, dat dacht je maar, dan moet je maar eens komen luisteren", zei de stoffeerder. In de stoffeerderij stond er al iemand door een kier van de deur te kijken. Op het moment dat Gartie er met de stoffeerder aankwam zou hij het startsein geven, waarop de monteur in gezang zou uitbreken. Gezien vrijwel het voltallige personeel van de grap op de hoogte was, waren alle machines al om tien voor twaalf stil gezet, waardoor er eigenlijk een vreemd soort stilte in de fabriek hing. Maar gelukkig had Gartie niets in de gaten. Hij stapte gedwee mee naar de stoffeerderij. Toen de deur van de stoffeerderij opening kwamen de eerste tonen van 'Ik hou van Holland' hem reeds tegemoet. Hij deed nog een paar passen voorwaarts en bleef als aan de grond genageld staan. Hij keek naar Piet of hij water zag branden.

Toen het lied uit was begon Gartie luid te applaudisseren, schudde hem de hand en zei: "Verrek Piet, 'k wis nie da jij zo goed kon zingen". "Nou", zei Piet, "voor drie dagen terug was dat ook niet het geval, maar sinds ik van mijn zwager uit Amsterdam die doos met zangpillen heb gekregen, zing ik als een lijster. Afijn, dat heb je zelf wel gehoord". "Zangpillen", zei Gartie, "daar h'k nog nooit van gehoord". "Nee, dat zal wel niet", zei Piet, "maar jij zingt ook niet in het Amsterdamse operakoor zoals mijn zwager. Als die mensen gaan zingen, dan proberen ze thuis even de stem uit en is die niet in orde, dan nemen ze gewoon een zootje van die zangpillen". "Ka je die pillen kopen?" vroeg Gartie. "Nee", zei Piet, "die krijgen die mensen van de koordirigent. Maar zou je ze willen hebben?" "Ik wel", zei Gartie. "Goed", zei Piet, "ik heb er zat en het is nu toch schaftijd, dus ik fiets even naar huis en haal wat van die pillen voor je op. Dan zing je vanavond nog als Caruso". Piet stapte op zijn fiets en reed, in plaats van naar huis, regelrecht naar de drogist-terij van Van Zessen in de Tollenstraat. "Mag ik tien ontlastingspillen van u". "Is het een ernstige verstopping", vroeg Van Zessen. "Ik vind van wel", antwoordde Piet. "O, dan zal ik deze geven": hij pakte een kleine bruine stopfles van een van de winkelplanken en deed tien pilletjes in een klein kartonnen doosje. Alvorens hij het doosje aan Piet gaf vroeg hij of het voor een volwassene was. "Ja", antwoordde Piet. "Als ze vandaag nog worden ingenomen mag de patiënt er hooguit drie nemen. Met water! Komt de ontlasting niet los, dan mogen er morgen weer drie worden ingenomen. Verdeeld over de hele dag. Komt er dan nog niets", vervolgde Van Zessen, "dan moet de patiënt naar de dokter gaan want dan is er iets ernstigs aan de hand". "Zal ik het op het doosje schrijven, of kunt u het onthouden", vroeg Van Zessen behulpzaam. "Ik kan het wel onthouden", zei Piet. Hij nam het doosje in ontvangst, betaalde de drogist en reed terug naar de fabriek, waar Gartie al op de uitkijk stond. "He je ze bijje?" vroeg Gartie gelijk al aan Piet. "Ja", zei Piet, "in dit doosje, maar ze werken niet direct want ze moeten eerst nog op je stembanden inwerken. Dus als je er nu drie inneemt met een beetje water en dan om twee uur weer drie dan heb je er nog mooi vier over voor het naar bed gaan en zing je vanavond al de pannen van het dak.

Kort daarna zagen enkele personeelsleden uit de machinale, Gartie bij het enige kraantje in de fabriek staan, waar hij zijn eerste pillen verorberde. Na twee uur zagen ze hem dit nog eens herhalen. De algemene verwachting was dat er een wedloop naar de W.C. zou ontstaan. Maar afgezien van enkele verwoede pogingen van Gartie om Caruso te evenaren, gebeurde er die middag verder niets bijzonders. Gijs en Gartie stapten om vijf uur op hun fietsen en reden terug naar Everdingen. De daarop volgende morgen kwam Gijs alleen op de fabriek. Piet liep direct naar Gijs en vroeg: "Is Gar-tie er niet, is die ziek?" "Ja", antwoordde Gijs. "Wat het ie dan?" vroeg Piet. "Ja, da wit ik ok nie", zei Gijs, "maar hij is vannach wel dartig keer nur de ple gemutte en hij verrek van de pijn in z'n buik". "Dan hettie zeker te veul gegeten", zei Piet. "Neje", zei Gijs stellig, "want hij he z'n twee borden gortepap veur't nur bed gaan nie ens genome, da was al gek". De volgende dag was Gartie, weliswaar wat witjes, weer aanwezig en Piet vroeg met een stalen gezicht: "Warke die zangpillen al?" Waarop Gartie antwoordde: "Ach man kreg de schijt meje pille d'r bij".